

**ROCZNIK
STRATEGICZNY
2017/18**

INSTYTUT STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
UNIwersytet Warszawski
INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS
UNIVERSITY OF WARSAW

STRATEGIC YEARBOOK 2017/18

A REVIEW OF POLITICAL, ECONOMIC AND MILITARY DEVELOPMENTS
IN POLAND'S INTERNATIONAL ENVIRONMENT

vol. 23

The STRATEGIC YEARBOOK presents and analyzes main developments and tendencies in international relations of the passing year. Key political and security issues in the Euroatlantic area are reviewed from the Polish and Central European perspective.

SCHOLAR
Scientific Publishers

Warsaw 2018

INSTYTUT STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
UNIwersytet Warszawski
INSTITUTE OF INTERNATIONAL RELATIONS
UNIVERSITY OF WARSAW

ROCZNIK STRATEGICZNY 2017/18

PRZEGLĄD SYTUACJI POLITYCZNEJ, GOSPODARCZEJ
I WOJSKOWEJ W ŚRODOWISKU MIĘDZYNARODOWYM POLSKI

tom 23

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Warszawa 2018

RADA NAUKOWA:

Amitav Acharya (American University), Bolesław Balcerowicz (Uniwersytet Warszawski), Shantanu Chakrabarti (University of Calcutta), Edward Haliżak (Uniwersytet Warszawski), Andrew Hurrell (University of Oxford), Roman Kuźniar (Uniwersytet Warszawski), Markijan Malskyj (Ivan Franko National University of Lviv), Andrzej Mania (Uniwersytet Jagielloński), Matthew McCartney (University of Oxford), Adam Daniel Rotfeld (Uniwersytet Warszawski), Mónica del Carmen Serrano Carreto (The Colegio de México), Fan Shiming (Peking University), Henryk Szlajfer (Polska Akademia Nauk), Jakub Zajączkowski (Uniwersytet Warszawski)

Redaktor naczelny: Roman Kuźniar

Zastępca redaktora naczelnego, sekretarz redakcji: Patrycja Grzebyk

Redaktorzy tematyczni:

- aspekty geopolityczne – Roman Kuźniar
- bezpieczeństwo – Marek Madej
- prawo międzynarodowe – Patrycja Grzebyk

Redaktor językowy – Maria Kaniewska

Redaktor statystyczny – Mirosław Sułek

© Copyright by Instytut Stosunków Międzynarodowych, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Uniwersytet Warszawski, 2018

ISSN 2300-2654

doi 10.7366/23002654201723

Redaktor prowadzący: *Anna Raciborska*

Opracowanie redakcyjne: *Anna Kaniewska*

Projekt okładki: *Agata Szczepanik*

Wersją pierwotną *Rocznika Strategicznego* jest wersja papierowa

ZESPÓŁ AUTORSKI:

Bolesław Balcerowicz, Agnieszka Bieńczyk-Missala, Paweł J. Borkowski, Anna Dudek, Bogdan Góralczyk, Tomasz Grzegorz Grosse, Patrycja Grzebyk, Edward Haliżak, Aleksandra Jarczewska, Tadeusz Klementewicz, Roman Kuźniar, Karolina Libront, Wiesław Lizak, Marek Madej, Marek Menkiszak, Kamila Pronińska, Andrzej Szeptycki, Marek Tabor, Marcin Terlikowski, Rafał Ulatowski, Sebastian Wojciechowski

Rocznik Strategiczny wydawany jest od 1995 r.
tom dwudziesty trzeci

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	11
PRZEGLĄD SYTUACJI MIĘDZYNARODOWEJ – ASPEKTY GLOBALNE I REGIONALNE	24
Coraz mniej Zachodu (25); Statek Europa (32); Reszta świata nas nie potrzebuje (38); Summary (42).	
OBSERWATORIUM BEZPIECZEŃSTWA	
NATO: WYSUNIĘTA OBECNOŚĆ W WARUNKACH ROSNĄCEJ NIEPEWNOŚCI	47
Kontekst geostrategiczny – transatlantyckie łęki w niespokojnym świecie (47); „Miniszcyt” w Brukseli – słodko-gorzki wieczorek zapoznawczy z Trumpem (49); Wzmacnianie NATO jako narzędzia kolektywnej obrony – sojusznicy się starają (51); Operacje i stosunki zewnętrzne – Afganistan i Irak wzywają (znowu) (55); Summary (60).	
WSPÓLNA POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA I OBRONY: PESCO I EDF, CZYLI WRESZCIE PRZEŁOM?	62
Uwarunkowania (62); PESCO: jedność kosztem ducha traktatu (65); EDF: Komisja „wchodzi w obronność” (71); Aktywność operacyjna – UE rusza w piaski Mezopotamii (73); Summary (80).	
ZIMNA WOJNA 2.0: DZIAŁALNOŚĆ RADY BEZPIECZEŃSTWA ORGANIZACJI NARODÓW ZJEDNOCZONYCH W LATACH 2016–2017	81
Stali członkowie Rady Bezpieczeństwa v. reszta świata (82); Rozłam w sprawie Bliskiego Wschodu (84); Budowanie konsensusu w cieniu nuklearnego zagrożenia (87); Terroryzm i ograniczenia środków oraz metod prowadzenia działań zbrojnych (90); Operacje pokojowe (93); Summary (102).	
KONTROLA ZBROJEŃ I ROZBROJENIE W DZIEDZINIE JĄDROWEJ: 2017 ROK POD ZNAKIEM TRAKTATU O ZAKAZIE BRONI JĄDROWEJ	103
Droga do konferencji w sprawie TZBJ (103); Negocjacje i ich produkt finalny – TZBJ (105); Wnioski (113); Summary (115).	
WOJNY W SYRII, IRAKU, AFGANISTANIE	116
Syria. Pokonane tzw. Państwo Islamskie. Kontynuacja wojny domowej (116); Irak. Zwycięstwo nad tzw. Państwem Islamskim (121); Afganistan. Nie widać końca wojny (124); Summary (127).	
WSPÓŁCZESNE KONFLIKTY ZBROJNE W AFRYCE I JEMENIE: AKTYWNOŚĆ SIŁ DŹIHADYSTYCZNYCH A ZAANGAŻOWANIE SIŁ MIĘDZYNARODOWYCH	128
Intensywność współczesnych konfliktów zbrojnych a dżihadyzm (128); Afryka Północna, Zachodnia i Sahel (129); Konflikt w Libii (130); Mali, Nigeria i operacje antyterrorystyczne dla Sahelu (132); Róg Afryki i Jemen (134); Summary (141).	

ZMIANY TECHNOLOGICZNE VS. TRADYCYJNA GEOPOLITYKA NA GLOBALNYM I EUROPEJSKIM RYNKU ENERGETYCZNYM	142
Trendy globalne – polityka państw naftowych (143); Dynamika rozwojowa nowych technologii OZE – polityka importerów i <i>peak oil demand?</i> (146); Geopolityka surowców energetycznych w warunkach zmian technologicznych – studium Rosja–UE (150); Summary (155).	

ŚWIAT W ROCZNIKU

UNIA EUROPEJSKA: CISZA PRZED BURZĄ	159
Brexit – łatwiej powiedzieć, trudniej zrobić (159); Nowe rozdanie – Macron rządzi, Juncker panuje, Tusk błogosławi? (166); Powrót <i>Realpolitik</i> – czy możliwe jest strategiczne ograniczenie zakresu podmiotowego procesu integracyjnego (177); Summary (181).	
STANY ZJEDNOCZONE: „AMERICA FIRST” WEDŁUG DONALDA TRUMPA	183
Sytuacja wewnętrzna – polityczny chaos na tle dynamicznego wzrostu gospodarczego (183); Polityka zagraniczna – w poszukiwaniu nowej strategii (192); Summary (200).	
REGION AZJI I PACYFIKU: NOWY ETAP W REGIONALNEJ POLITYCE RÓWNOWAGI SIŁ	202
Wstęp (202); Instytucje ogólnoregionalne w regionie Azji i Pacyfiku (205); Dynamika zmiany układu sił w regionie (209); Układ bipolarny USA–Chiny między współpracą a strategiami bal- ansowania (213); Summary (216).	
NIEMCY: ROK NIEPEWNOŚCI	218
Polityka wewnętrzna – w poszukiwaniu koalicji rządowej (218); Polityka zagraniczna i bezpie- czeństwa – nadzieja we Francji (222); Gospodarka – rok sukcesów (228); Summary (231).	
ROSJA BRONI SWOICH ZDOBYCZY	232
Polityka wewnętrzna: stabilność ponad wszystko (232); Gospodarka i społeczeństwo: niezrów- noważony rozwój (238); Polityka zagraniczna: obrona zdobytych rubieży (241); Summary (247).	
EUROPA WSCHODNIA I KAUKAZ POŁUDNIOWY: <i>NIHIL NOVI</i>	248
Ukraina (249); Białoruś (254); Mołdawia (257); Gruzja (258); Azerbejdżan (260); Armenia (262); Summary (263).	
BLISKI WSCHÓD: NA DRODZE DO NOWEGO PORZĄDKU MIĘDZYNARODOWEGO	265
Państwo Islamskie – upadek czy strategia przetrwania? (266); Rywalizacja mocarstw regional- nych (273); Summary (279).	
POLITYKA ZAGRANICZNA RP „W PUŁAPCE”	281
W Unii Europejskiej – odwrót i defensywa (282); Polityka bezpieczeństwa (288); Eskalacja w stosunkach na Wschodzie (291); W poszukiwaniu pozaeuropejskich możliwości (293); Sum- mary (295).	

PANORAMA ROCZNIKA

NIEDOKOŃCZONY PROJEKT NOWOCZESNOŚCI. STARE I NOWE SŁABOŚCI DEMOKRACJI REPREZENTACYJNEJ <i>ANNO DOMINI</i> 2017	299
Prawa polityczne i prawa socjalne w demokratycznym kapitalizmie (299); Jak demokrację re- prezentacyjną osłabił neoliberalny kapitalizm bez granic (301); Klasowa interpretacja „pełzają- cego zamachu stanu” w Polsce dobrej zmiany (308); Summary (313).	
PROGNOZA DLA EUROPY	315
Jak możemy prognozować przyszłość Europy? (315); Najważniejsze trendy zmian w perspekty- wie teoretycznej (318); Summary (326).	

WĘGRY: ZWROT DO SYSTEMU NIELIBERALNEGO	327
Zmiana porządku medialnego (327); Zmiana porządku konstytucyjnego i prawnego (329); Centralizacja i oligarchizacja gospodarki (331); Kryzys migracyjny w UE i ograniczenie społeczeństwa obywatelskiego (335); Summary (341).	
ŚWIATOWY WIRUS TERRORYZMU	342
Globalny wymiar terroryzmu (344); Kazus Unii Europejskiej (345); Terrorystyczne trendy (347); Walka z wielogłową hydrą (351); Summary (354).	
KALENDARIUM WYDARZEŃ 2017	356
ANEKS: PAŃSTWA ŚWIATA – WYBRANE DANE I WSKAŹNIKI	368
SKOROWIDZ	388
ZESPÓŁ ROCZNIKA	396

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	11
AN OVERVIEW OF THE INTERNATIONAL SITUATION: GLOBAL AND REGIONAL ASPECTS	24
The retreat of the West (25); The ship called Europe (32); The rest of the world does <i>not</i> need us anymore (38); Summary (42).	
<i>THE OBSERVATORY OF SECURITY</i>	
NATO: FORWARD PRESENCE AMID GROWING UNCERTAINTY	47
The geostrategic context: Transatlantic fears in a restless world (47); The “Mini-summit” in Brussels: A bitter-sweet introductory soirée with Trump (49); Strengthening NATO as a tool of collective defence: The allies make an effort (51); Operations and external relations: Afghanistan and Iraq are calling (again) (55); Summary (60).	
COMMON SECURITY AND DEFENCE POLICY: PESCO AND EDF, OR: IS IT FINALLY A BREAKTHROUGH?	62
The context (62); PESCO: Unity at the expense of the treaty’s spirit (65); EDF: The Commission deals with defence (71); Operational activity – the EU in the sands of Mesopotamia (73); Summary (80).	
COLD WAR 2.0: THE ACTIVITY OF THE UNITED NATIONS SECURITY COUNCIL IN 2016–2017	81
Permanent members of The Security Council vs. the rest of the world (82); A difference of opinion on the Middle East (84); Building a consensus in the shadow of a nuclear threat (87); Terrorism and the limited means and ways of conducting armed operations (90); Peacekeeping operations (93); Summary (102).	
ARMS CONTROL AND NUCLEAR DISARMAMENT IN 2017: THE YEAR OF THE TREATY ON THE PROHIBITION OF NUCLEAR WEAPONS . . .	103
The path towards the conference on TPNW (103); The negotiations and their end product: TPNW (105); Conclusions (113); Summary (115).	
THE WARS IN SYRIA, IRAQ, AND AFGHANISTAN	116
Syria. Defeat of the so-called Islamic State. Continued civil war (116); Iraq. Defeat of the so-called Islamic State (121); The war in Afghanistan: No end in sight (124); Summary (127).	
THE CURRENT ARMED CONFLICTS IN AFRICA AND YEMEN: THE ACTIVITY OF THE JIHADISTS AND THE INVOLVEMENT OF INTERNATIONAL FORCES . . .	128
Intensity of the contemporary armed conflicts and jihadism (128); Northern Africa, Western Africa and the Sahel (129); The conflict in Libya (130); Mali, Nigeria and antiterrorist operations for the Sahel (132); The Horn of Africa and Yemen (134); Summary (141).	

TECHNOLOGICAL CHANGES VS. TRADITIONAL GEOPOLITICS ON THE GLOBAL AND EUROPEAN ENERGY MARKET	142
Global trends: The policies of petro-states (143); The dynamics of the development of new technologies in renewable energy sources: The importers' policy and <i>peak oil demand?</i> (146); The geopolitics of energy resources in the face of technological changes: The study of Russia-EU relations (150); Summary (155).	

THE WORLD IN THE YEARBOOK

THE EUROPEAN UNION: CALM BEFORE THE STORM	159
Brexit: Easier said than done (159); A new deal: Macron rules, Juncker reigns, Tusk gives his blessing? (166); The return of <i>Realpolitik</i> : Is it possible to strategically limit the scope of integration? (177); Summary (181).	
THE UNITED STATES: DONALD TRUMP'S "AMERICA FIRST"	183
Domestic affairs: Political chaos despite dynamic economic growth (183); Foreign affairs: In search of a new strategy (192); Summary (200).	
THE ASIA-PACIFIC REGION: A NEW STAGE IN THE REGIONAL BALANCE OF POWER POLICY	202
Introduction (202); Pan-regional institutions in the Asia-Pacific region (205); The dynamics of the balance of power in the region (209); Bipolar US-China order between cooperation and balancing strategies (213); Summary (216).	
GERMANY: A YEAR OF UNCERTAINTY	218
Domestic affairs: In search of a government coalition (218); Foreign and security affairs: In France we trust (222); Economy: A year of successes (228); Summary (231).	
RUSSIA PROTECTS ITS ASSETS	232
Domestic affairs: Stability above all (232); Economy and society: Unsustainable development (238); Foreign affairs: Defence of the assets held (241); Summary (247).	
EASTERN EUROPE AND SOUTHERN CAUCASUS: SAME OLD, SAME OLD...	248
Ukraine (249); Belarus (254); Moldova (257); Georgia (258); Azerbaijan (260); Armenia (262); Summary (263).	
THE MIDDLE EAST: ON A PATH TO A NEW INTERNATIONAL ORDER	265
The Islamic State: Is it a definitive fall or a survival strategy? (266); Rivalry between the regional superpowers (273); Summary (279).	
POLAND'S FOREIGN POLICY IN A TRAP	281
In the European Union: In retreat and on the defensive (282); Security policy (288); Escalation in the relations in the East (291); In search of opportunities outside Europe (293); Summary (295).	

THE YEARBOOK PANORAMA

AN UNFINISHED PROJECT OF MODERNITY: OLD AND NEW WEAKNESSES OF REPRESENTATIVE DEMOCRACY IN 2017	299
Political and social rights in democratic capitalism (299); How neoliberal capitalism without borders weakened representative democracy (301); A class interpretation of a "creeping coup d'état" in Law and Justice Poland (308); Summary (313).	
A FORECAST FOR EUROPE	315
How can we forecast Europe's future? (315); The main directions of the changes from a theoretical perspective (318); Summary (326).	

HUNGARY: A TURN TOWARDS AN ILLIBERAL SYSTEM	327
The change of the media system (327); The change in the constitutional and legal system (329); Centralization and oligarchization of the economy (331); The immigration crisis in the EU and the restrictions for civil society (335); Summary (341).	
THE WORLD'S TERRORISM VIRUS	342
The global dimension of terrorism (344); The case of the European Union (345); Terrorist trends (347); Fighting a many-headed hydra (351); Summary (354).	
CHRONOLOGY OF EVENTS 2017	356
APPENDIX: STATES OF THE WORLD – SELECTED DATA AND INDICES	368
INDEX	388
THE YEARBOOK TEAM	396